

HAYAT

Ayşe Kulin

Öykü Ayşe Kulin'in otobiyografi kitaplarının ilki olan Hayat, Ayşe'nin doğumundan, başlayıp, ilkokul, kolej, Londra'da evlilik ve yüksel tahsil dönemini kapsayan serinin başlanıcısıdır. Ayşe, aile ilişkilerini anlatırken, Türkiye'de de köklü değişimler olmaktadır. Bu değişimler aileyi ekonomik anlamda etkileyecek, babasının da şehir dışı vazifelendirilmesi başlayacaktır. İyi eğitilmiş, görgü ve ahlak kurallarına bağlı bir ailenin tek kızı olan Ayşe, anne ve babasının yanısıra anneanesi ve yakın akrabalık ilişkileri içinde mutlu bir çocuk olarak yetişir. Ergenlik dönemiyle birlikte ailenin Ayşe üzerindeki alakası, özgür ruhlu ve asi olan genç kız tarafından tepki ile karşılanır. Babası ile herkesten daha yakın ilişkisi vardır, babasının telkinlerine daha rasyonel tepkiler verir, ancak anne ve anneannesine karşı reaksiyonları daha serttir. Kolej için yatılı olarak İstanbul'a gider. Eğitim hayatı Ayşe için yeni bir dönemin başlangıcıdır. Lisenin bitmesiyle yakışıklı, gözde bir genç olan Mehmet ile duygusal yakınlıkları başlar. Ayşe'nin annesi zengin çocuklarına karşı olumsuz bakış açısı içindedir ve arkadaşlığı tasvip etmez. Ancak, aile bir anda kendilerini Ayşe'nin düğün hazırlıkları ve telaşı içinde bulur. Gençler evlenir evlenmez tahsil için Londra'ya giderler. Başlangıçta güzel ve mutlu olan bu evlilik, peşpeşe çocukların doğumu ve Ayşe'nin kocasının rahatça bekar hayatını devam ettirmesi, çapkın, flörtöz tavırları nedeniyle bir anda biter. Ayşe'nin babasına evliliğinin yolunda gitmediği ile ilgili mesajı babası tarafından hemen algılanmasıyla ailesi kızlarını mutsuz olduğu bir yerde durmaması için destekler. Ayşe, kocasından evliliklerini kurtarmak için çaba ve ilgi beklemektedir, fakat Mehmet'te sanki bunu istemiş, karısını onaylıyor gibidir. Ayşe'nin ailesinin ekonomik durumuda eskisi kadar parlak değildir. Ayşe bilmediği bir yola girmiştir, 23 yaşında dul ve iki çocuklu bir kadındır, tahsilini tamamlayamıştır.

Tema

Sevgi Romanın teması sevgi üzerine kurulmuştur. Ayşe, her şeyi sevdiği için yapar. Ailesini sevdiği için, çatışsa da saygısız olmaz, özgürlüğünü sevdiği için, kendine aile baskısından ve kısıtlamalardan uzaklaşacak bir çıkış yolu bulur. Mehmet'i sevdiği için evlenir ve sevdiği için kocasının kendinden uzaklaşmasını, çapkınlıklarını kabul edemez.

Kişiler

Ayşe Başkarakter Ayşe, mutlu, eğitilmiş, iyi bir ailenin yegane evlatlarıdır. Dik başlı kişiliği, ailesinin yoğun ilgisine karşı tepki göstermesine neden olur. Her ne kadar ebeveynleri ve çocuk arasındaki mücadele sürse de, Ayşe ailesinin her ferdine oldukça düşkündür. Temelde sevgi ve koruma güdüsünün kuşaklar arasındaki çekişmesi, Ayşe'nin daha rahat sosyalleşmek düşüncesi ile zamansız ve erken evlilik yoluna itse de, bu evliliğin mutsuz neticelenmesinde Ayşe kendi kusurlarında olduğunu farkındadır.

Baba Baba Muhittin Bey, Türkiye'nin önde gelen mühendislerinden, Cumhuriyet Döneminde pek çok önemli kurumun önderliğini yapmış, vazifeşinas, ailesine bağlı bir karakterdir. Kızı ile yakın ilişki içerisinde. Baba-kız, sevgi ve saygı arasındaki çizgiyi daima net koyarlar.

Anne Anne Sitare Hanım, kızının tahsiline oldukça önem veren, kızını sanatsal ve eğitim alanında destekleyen, fakat görgü kurallarına düşkünlüğüyle kızıyla çatışan, esasen sevgi dolu bir annedir.

Anneanne Anneanne Leman Hanım, soyu saraya dayanan, kolej tahsilli, piyano çalan, kurallara bağlı bir karakterdir. Ayşe'nin annesi ile karakterleri oldukça benzerdir. Ancak, kendi yetiştirdiği kızına nazaran torununa daha müsamaha göstermektedir.

Mehmet Ayşe'nin kocası Mehmet, çok varlıklı bir ailenin şımarık büyümüş, her istediğini hızlıca elde etmiş oğullarıdır. Ayşe'ye aşık olur, evlenmek ister, fakat evlilik sorumluluğunu yerine getirmez.

Ayşe

Karakter Ayşe, muhacir ve kültürlü bir ailenin, doğumu yerleştikleri ülkenin zor ve sıkıntılı zamanına denk gelmiş birtanecik kızıdır. Bebeğin büyümeye başlamasıyla, ailenin ekonomik durumunun kötüleşmesi paralellik gösterir, ne var ki Ayşe'nin eğitiminin en iyi durumda olması, genel görgü kurallarıyla büyütülmesi, sanatsal bilgisi ve farkındalığı ilk öncelikleridir. Ayşe, üniversite tahsiline kadar çeşitli okullarda okur, çok başarılı bir öğrenci olmasa da, sınıflarını geçer aynı zamanda bale ve yabancı dil konusunda desteklenir. Ayşe, her zaman ebeveynlerini sahip olduğu en büyük şans olarak görür, onlara hayrandır, fakat asi ve dik

başlı kişiliğinden ödün vermez. Ailesinin telkinlerini ve isteklerini gerçekleştirilmeyi tercih eder. Özgürlük için ne kadar savaşsa da kendisi evlenmeden ve resmi olarak baba evinden ayrılmadan hayatını istediği gibi kuramayacağını, arkadaşları gibi eğlenemeyeceğinin farkındadır. Ani kararları ve şıpsevdi yapısı kendisine iki ayrı babadan dört erkek evlat verir, ama hayatı hep çalışmak, mücadele ve ekonomik sıkıntılar arasında geçer.

Aktiviteler Arkadaşlarıyla Ada'da zaman geçirmek, denize girmek, dans etmek ve sohbet etmek en sevdiği aktivitelerdir. Arkadaşları O'nun hayatında her daim önemli ve özel olmuştur. Kalabalık yenen dost ve aile yemekleri, sanatsal konuşmaların Ayşe için anlamı büyüktür. Erkeklerle duygusal ilişkilerinde mesafelidir, ama yapı olarak flörtözdür. İlk evliliğinin ardından maddi olarak zorlanır, gururludur, ayrıldığı erkeğin nafaka adı altında bile parasını yemiş olmayı, kendisine bakıldığını düşünülmesini hazmedemez. Hayat artık Ayşe için çalışmak ve didinmek anlamına gelecektir.

ÖRNEK ANILAR

Özgür Ruhlu/Asi Ayşe üzerindeki baskılara, sevdiği insanlardan da olsa boyun eğecek bir karakter değildir. Özgürlüğünün kısıtlanmasına dayanamaz. "Gidebileceğim en uzak noktaya! Senin sebepsiz öfke patlamalarını, suçlamalarını duymayacağım kadar uzağa. Hatta telefon, telgraf, posta da olmasın gittiğim yerde. Çin'e gideceğim. Cehennemin dibine gideceğim."

Kararlı Küçük yaşlarından beri kafasına koyduğu her şeyi yapan Ayşe, ergenliğinin sona ermesi ve siyasi fikirlerinin oturmasıyla gençlik eylemlerine katılmayı planlar, ailesinin bu faaliyete karşı çıkacağını bilir fakat niyetinden vaz geçmez. "Anneannem benden hızlı davrandı, koşarak öneüme geçti ve iki kolunu yanlara açarak sokak kapısının önünde durdu dışarı çıkmamı engellemek için. Anneannemi ittirmeye cesaret edemedim. Geri döndüm, mutfığa giden uzun koridoru yıldırım hızıyla geçtim ve mutfak kapısından dışarı fırladım. Anneannem arkamdan avaz avaz bağırırken karanlık merdivenleri ikişer üçer atlayarak indim. Hüsrev Gerede Caddesi'ne açılan kapıdan çıkıp yokuş aşağı koştum ve apartmanlardan birine saklandım..."

Dürüst/ Gururlu Ayşe hiçbir zaman gururundan ve dürüstlüğünden ödün vermedi. "Lütfen bu yüzüğü alın dedim kayınvalideme,başucuma bıraktığı yüzüğü geri uzatarak. 'sonra Mete'yi her emzirdiğimde bunu rüşvet için yaptığının gölgesi düşecek üstümüze. Süt yaramayacak oğluma"

İnatçı Ayşe, istemediği bir şey zorla yaptırıldığında inatçı bir karaktere bürünürdü. İnadını kimse kıramazdı. "İfrit kesilmiştim. Keçi kadın, odamin ve dolabımın yarısına el koymuştu. Odaya girdiği anda dırdırdır konuşmaya başlıyordu. İlk haftalarda direndim, hiçbir sorusunu yanıtlamadım. Kadında direndi. Dört ay boyunca aynı odayı paylaştık ve ben cevap vermesemde bana sürekli aynı şeyleri anlatıp durdu."

Şıpsevdi Ayşe kendiyle ilgilenen erkeklere karşı duygusal bağıni oldukça hızlı kuruyordu.Şıpsevdi bir karakteri vardı. "

Duygusal/Vicdanlı Ayşe bireysel olarak mevcut siyasi iktidara muhalefetti. Darbe olduğunda sevinçten uçacak haldeydi, sokak nümayişlerine katılmıştı fakat tutuklu bulunanların ölüm cezaları yerine getirildiğinde, oldukça sarsıldı. İnfazı müteakiben neredeyse baygınlık geçiriyordu. Kabus görmeden uyuyamadı. Olayların tesirinde fazlasıyla kaldı.Yemek yiyemedi. Kendini o insanların ve ailelerinin yerine koydu.

Mehmet

Karakter Ayşe'nin genç yaşta evlendiği Mehmet, oldukça varlıklı bir ailenin şımarık, ne istediğini bilmeyen oğludur. Ayşe'ye aşık olur, evlenmek ister fakat bekar hayatında da alışkın olduğu hayattan geri duramaz. Kısa bir evlilik süresi ve iki çocuğunun doğmasının ardından, sitemkar, dırdırcı bir adam haline gelir. Çapkınlık huyu ise bekarlığındaki gibi aynen devam etmektedir. Ayşe'nin konuşma çabaları ise Mehmet'in ketumluğunun neticesinde sonuçsuz kalır.

Aktiviteler Mehmet zamanını eğlence ile geçirmeyi sever. Arkadaşlarıyla geçirdiği zamanlarda mutlu olur. Alkol almak, kumar oynamak zararlı ama vaz geçemediği aktivitesidir. Zaman zaman yeni çıkan filmleri izlemek için Ayşe ile sinemaya gider. Arabayla gezmekten ve dans etmekten hoşnut olur.

ÖRNEK ANILAR

Sitemkar/ Dırdırcı Mehmet karşılaştığı her türlü zor durumda, eski defterleri yeniden açar, çevresindekileri konuşmalarıyla bıktırır. Olur olmaz örnekler verir. "Gideyim de annen beni çekiştirmeye devam mı etsin? Dedi Mehmet. Zaten beni başından beri hiç sevmediniz. Ayşe'yi bucak bucak kaçırdınız benden. Şimdi de bana karşı dolduruyorsunuz."

Kumarbaz Mehmet, evlenince de kumar alışkanlığını bırakmadı. Oyun oynamaktan eşinin sıkılmasına rağmen vaz geçmiyordu. “oyun oynamak için Mehmet’in erkek arkadaşlarının poker, karılarının konken oynadığı geceler de yine sabaha kadar sürüyor, pazar günleri öğleden sonra yine geç saatlere kadar devam ediyordu. Ben oyun oynamıyordum. Arkadaşların zorlamasıyla denemiş, zerre kadar zevk almamıştım. İnsanların kesif sigara dumanı altında, para kaybetme korkusu veya para kazanma hırsıyla stres altında, sinirleri gerilmiş şekilde masa başında saatlerce oturmaları benim için keyif değil, eziyetti.”

Çapkın Mehmet bekar hayatında çapkın bir erkekti, evlenince de bu huyu değişmedi. Çevresinin bundan rahatsız ve farkında olduğunu bilmiyordu. “Tefo gecelerinde Mehmet arkadaş grubumuz içinde kur yaptığı kişiyi her çaldığında dansa kaldırdığı şarkıydı bu.” Hatta Mehmet’in annesi bile boşanmak isteyen gelininin kararını değiştirmek isterken bunu ağzından kaçırmıştı. “Bir kadınımı var arada ben hallederdim.Mehmet çapkındır bilirim.”

Ketum Mehmet, konuşması gereken durumlarda sessiz kalırdı. Bu onun karşısındaki insanla yollarını ayırmak, her şeyi bitirmek için baş vurduğu bir yöntemdi. “Kocamdan duymak istediklerimi annesi söylüyordu. Annesi beni, Mehmet’in sevdiğinden daha fazla seviyordu.”